

การสร้างสรรคภาพยนตร์เชิงสารคดีเพื่อสร้างองค์ความรู้ จิตสำนึก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

received 5 MAY 2020 revised 9 JUN 2020 accepted 11 SEP 2020

อรุณี เจริญทรัพย์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปกรรม

(ศิลปะและการออกแบบ)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ชีวาพร คชฤทธิ์

ผู้ช่วยนักวิจัย

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมองค์ความรู้การสร้างสรรคภาพยนตร์เชิงสารคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้ จิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี และสร้างสื่อมัลติมีเดีย นำเสนอเรื่องราวสื่อมัลติมีเดีย จำนวน 10 ตอน โดยนำเสนอเนื้อหาสาระด้วยภาพของเหตุการณ์ซึ่งเกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อเท็จจริงในการบรรยาย เพื่อถ่ายทอดความรู้และความบันเทิงโดยการให้เพลงและเสียงประกอบ ที่ตื่นตาตื่นใจ เพลิิดเพลิน นำติดตามภาพ แต่ละภาพ (Shot) แต่ละฉาก (Scene) เพื่อให้ดูแล้วราบรื่น โดยใช้เทคนิคการสร้างภาพยนตร์จากผลการประเมินความพึงพอใจ โดยกลุ่มเยาวชนและผู้เชี่ยวชาญอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก อีกทั้ง ผู้ศึกษาได้สังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายในขณะรับชมผลงานทำให้ทราบว่า การสร้างสื่อมัลติมีเดียครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์ดี สามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความเข้าใจ ในการศึกษา ความหลากหลายทางธรรมชาติ องค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่น รวมทั้งสร้างความรักและหวงแหน พื้นที่ป่าเขาซับแกงไก่อำเภออย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่าแห่งนี้ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

คำสำคัญ: ภาพยนตร์เชิงสารคดี, องค์ความรู้, ป่าเขาซับแกงไก่อำเภอ

Creating a documentary film for building a body of Knowledge on developing awareness in conserving natural Resources at Khao Sab Kaeng Kai Forest, Lam Sonthi district, Lop buri province

Arunee Charoensup

Lecturer, Program in Bachelor of Fine and Applied Arts (Art and Design),

Faculty of Humanities and Social Science,

Thepsatri Rajabhat University

Cheewaporn Kotcharit

Research Assistant

Abstract

The purposes of this study were to: 1) collect bodies of knowledge on creating documentary films in order to develop awareness in conserving natural resources at Khao Sab Kaeng Kai Forest, Lam Sonthi District, Lop Buri Province; and 2) present 10 episodes depicting events and facts on Khao Sap Kaeng Kai Forest – an attempt to pass on knowledge in the form of edutainment using songs and sounds to capture viewers' attention. Each shot and scene flows smoothly by using film-making techniques. The film was rated at a very high level by youths and experts. The researcher's observance of the focus group while watching the film revealed that this edutainment multimedia was able to capture the attention of the focus group, and was able to develop their understanding in the study of natural diversity and local resources. They also learned to love and treasure the Khao Sap Kaeng Kai Forest. Hopefully, there will be sustainable conservation of the forest.

Keywords: Documentary Film, Body of Knowledge, Khao Sap Kaeng Kai Forest

1. บทนำ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิต โดยมีระบบนิเวศที่เกื้อกูลพึ่งพากันและกัน แต่ในปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้เพิ่มมากขึ้นจนเกินขอบเขตที่ธรรมชาติจะรักษาสมดุลไว้ได้ มนุษย์จึงจำต้องเผชิญกับปัญหาในการขาดแคลนทรัพยากร และมีชีวิตอยู่ท่ามกลางสภาวะวิกฤติทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากภาวะโลกร้อนทำให้เกิดภัยพิบัติที่รุนแรงขึ้นในทุกมุมโลก ในอดีตนั้นป่าไม้เป็นเสมือนห้างสรรพสินค้าของชาวบ้าน ทั้งนี้ก็เพราะป่าไม้ที่มีความหลากหลายทางธรรมชาติเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการใช้เพื่อที่อยู่อาศัย อาหาร และยารักษาโรค ดังนั้น การสร้างจิตสำนึกของผู้คนให้เกิดความตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศยังคงอยู่เพื่อคนรุ่นต่อไปได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยตัวอย่างหนึ่งของการอนุรักษ์ธรรมชาติที่ได้ผลอย่างชัดเจน คือ ป่าเขาซับแก่งไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เป็นผืนป่าตัวอย่างที่พระอาจารย์ปริญญา สุปริญโญ พระนักอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งได้รับรางวัลโลกสีเขียว ในอดีตเป็นข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้นำความรู้และประสบการณ์ในการทำงานมาผสมผสานกับพุทธศาสนาร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ เพื่ออนุรักษ์ผืนป่าแห่งนี้ ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ป่าชัยบาดาลและป่าท่าฤทธิ-ลำทองกลาง-ลำพญากลาง จังหวัดลพบุรี เป็นป่าต้นน้ำของเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้หายาก เช่น จันทน์หนู สายพันธุ์ไม้ในสกุลจันทน์ผา ที่เกิดบนเขาหินปูน จากการศึกษาพบว่า พันธุ์ไม้ชนิดนี้ที่มีอยู่เฉพาะในอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี และอำเภอน้ำน้อย จังหวัดลพบุรี แห่งเดียวในประเทศไทย และยังพบสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ อย่างเสียมและหมึกควาย ในอดีตป่าเขาซับแก่งไก่อำเภอเกิดความเสื่อมโทรมมากขึ้น ทำให้สภาพป่าแห้งแล้งและสัตว์ป่าย้ายถิ่นฐาน จนเมื่อ 10 ปี ที่ผ่านมาพระอาจารย์ปริญญา สุปริญโญ และชุมชนเขาซับแก่งไก่อำเภอ จึงร่วมกันฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่ขึ้น โดยได้นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียง หลักคำสอนในพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ภูมิปัญญาที่สั่งสมกันมา ซึ่งรวมถึงวิถีความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนเข้ามาผสมผสานกันอย่างลงตัว เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ให้เกิดกับตัวบุคคลและชุมชนขึ้น จนชุมชนร่วมมือร่วมใจกันในการอนุรักษ์ผืนป่าเขาซับแก่งไก่อำเภอ และกลับมาเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ขึ้นอีกครั้ง ทำให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ในผืนป่าแห่งนี้ได้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่า สื่อภาพยนตร์ส่งผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มเยาวชนในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการเลียนแบบในกลุ่มเยาวชนทางด้านพฤติกรรม ภาษา และความรู้สึกรู้สึกนึกคิด เนื่องจากเยาวชนนั้นอยู่ในวัยที่ต้องการเรียนรู้และสนใจในสิ่งเร้า โดยทั่วไปสื่อภาพยนตร์ยังมุ่งเน้นเพื่อความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ แต่สิ่งที่ยังขาดแคลนในสื่อภาพยนตร์คือ การสอดแทรกเนื้อหาที่ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่มีทรัพยากรธรรมชาติ ในการศึกษาครั้งนี้จึงนำแนวคิดการอนุรักษ์ป่าของพระอาจารย์ปริญญา สุปริญโญ ที่ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่า มาสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดีและระบบสารสนเทศ เพื่อสร้างองค์ความรู้จิตสำนึก เพื่อให้เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีความตระหนักในความสำคัญของป่าและเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในป่าเขาซับแก่งไก่อำเภอ ด้วยวิธีการผลิตภาพยนตร์สอดแทรกเนื้อหาเชิงสารคดีแก่เยาวชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากร นิเวศวิทยา และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าเขาซับแกงไก่อ
- 2.2 เพื่อสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดีในการอนุรักษ์ป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการทำการวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้ จิตสำนึก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี” โดยมุ่งศึกษาการสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดี โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสร้างสรรค์ภาพยนตร์จัดทำโดยแยกเรื่องตามประเด็นเนื้อหาที่มีภาษาพูดในภาพยนตร์เป็นภาษาไทย และ Subtitle เป็นภาษาอังกฤษ จำนวน 10 ตอน โดยแต่ละตอนมีความยาวของภาพยนตร์เป็นเวลา 3 นาที มีกรอบเนื้อเรื่องดังนี้

- 3.1 แนะนำให้รู้จักป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ ในภาพรวมทางด้านภูมิประเทศและที่ตั้ง
- 3.2 ความหลากหลายทางชีวภาพของป่าเขาซับแกงไก่อ
- 3.3 ความสำคัญของป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
- 3.4 อธิบายถึงลักษณะทางกายภาพของป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ในเชิงการท่องเที่ยว
- 3.5 แนะนำพรรณไม้ป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
- 3.6 เรียนรู้เรื่องนก
- 3.7 แนะนำสมุนไพรและพืชผักกินได้ในป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
- 3.8 แนะนำการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
- 3.9 การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ในป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
- 3.10 พื้นป่ากับธรรมชาติ

4. ประโยชน์ที่ได้รับ

- 4.1 ได้รายงานการวิจัยที่บอกถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการนำภาพยนตร์เชิงสารคดีมาเป็นสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยว
- 4.2 ได้ผลงานการสร้างสรรคภาพยนตร์เชิงสารคดี ที่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี
- 4.3 ได้ช่วยสร้างสรรค์ให้สังคมท้องถิ่นเกิดความรักในสมบัติของชาติ
- 4.4 ได้ช่วยนำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านมิติต่าง ๆ ที่ได้วิจัย และนำองค์ความรู้ที่ได้มาเป็นข้อมูลประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น
- 4.5 จังหวัดอื่น ๆ สามารถนำไปเป็นต้นแบบการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวของตนเองได้
- 4.6 หน่วยงานราชการ เอกชน ได้รับประโยชน์จากผลงานการสร้างสรรคนี้อย่างมากมาย เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น และตำบลต่าง ๆ ที่สนใจ ยังสามารถนำผลการสร้างสรรคไปจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้
- 4.7 สถาบันหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวงการภาพยนตร์เชิงสารคดี เช่น ผู้สร้างภาพยนตร์ ผู้ผลิตสื่อ ผู้บริโภคสื่อ ต่างสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ได้

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ศึกษา

เขาชัยแรงไก่อ เขตป่าสงวนแห่งชาติป่าไชยบาดาล ซึ่งมีระดับความสูงของยอดเขา 693 เมตร มีสภาพทั่วไปเป็นเขาหินปูน มีพื้นที่เป็นภูเขาประมาณ 1,975 ไร่ เป็นที่ราบเชิงเขา 325 ไร่ ที่ดินของวัดป่าชุมชนมีจำนวน 15 ไร่ โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นผู้ออกใบอนุญาต (สปก.4-31) ให้ใช้ที่ดิน เพื่อสร้างวัดได้ ลักษณะพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบไปด้วยป่าที่อุดมสมบูรณ์มีต้นน้ำซับธรรมชาติที่มีน้ำตลอดปี มีพืชสมุนไพรมากกว่า 300 ชนิด มีสัตว์ป่าจำนวนมาก เช่น เลียงผา หมีควาย ค่าง (กะบุด/ลิง) เม่น สุนัขจิ้งจอก หมูป่า ลิงลม ชะมด กระต่ายป่า ไก่ป่า ฯลฯ มีนกนานาชนิดมากกว่า 150 ชนิด ผีเสื้อสวยงามหลายชนิด และพันธุ์ไม้หายากหลายชนิด ได้แก่ จันทน์ผา จันทน์แดง จันทน์หนู ประเฆ และกล้วยไม้ป่า

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรายการสารคดี

มาลี บุญศิริพันธ์ (Boonsiripan 1985, 75) กล่าวถึงเนื้อหาที่เขียนในรูปแบบรายการสารคดี ควรมุ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหรือสถานการณ์ที่เป็นอยู่ กำลังเป็นที่สนใจของประชาชน ข้อมูลที่เสนอนำมาจากความเป็นจริงอ้างอิงได้ โดยผู้เขียนจะพินิจพิจารณาถ่วงน้ำหนักของข้อมูลที่ต้องมานำเสนอให้ประชาชนทราบโดยไม่พยายามแสดงความคิดเห็นที่เป็นอารมณ์ส่วนตัวลงไป แต่จะให้ความกระจ่างในสิ่งที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่เป็นที่ทราบกันอย่างถูกต้อง ดังนั้น ผู้เขียนสารคดีจะไม่พยายามโน้มน้าวผู้อ่าน แต่มุ่งให้ข่าวสารความรู้ที่เป็นสาระและความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน ความเพลิดเพลินที่เกิดขึ้นจากอรรถรสของภาษา และการเรียบเรียงเนื้อหาให้ผู้อ่านมากกว่าเกิดจากอารมณ์ และความคิดเห็นของผู้เขียนต้องมีลีลาในการเดินเรื่องที่นำติดตาม

วิจิตร ภักดีรัตน์ (Phakdirat 1990, 21 – 25) ได้ให้ความหมายรูปแบบรายการสารคดี (Documentary Programme) ไว้ว่า เป็นรายการวิทยุโทรทัศน์ที่เสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (One Topic) แต่มีหลายรูปแบบในรายการเดียวกัน อาจเสนอเนื้อหาสาระด้วยภาพและเสียงบรรยายตลอดรายการโดยมีพิธีกรหรือไม่มีพิธีกรก็ได้ จุดประสงค์ของรายการสารคดีเพื่อเสนอเรื่องที่ต้องการรายละเอียดเจาะลึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้ชมติดตามชมรายการโดยไม่เบื่อจึงนำรูปแบบหลาย ๆ รูปแบบมารวมไว้ในรายการเดียวกันก็ได้ แต่รูปแบบนั้นต้องมุ่งเสนอในเรื่องเดียวกัน มี 2 ประเภท คือ สารคดีเต็มรูป และกึ่งสารคดีพูดคนเดียว คือ รูปแบบสารคดีเต็มรูป (Documentary) จะดำเนินเรื่องด้วยภาพตลอด อาจมีการถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นไม่เกินครึ่งละ 1 นาที อาจเสนอคนเดียวได้หลายครั้ง และรายการเดียวอาจมีผู้ให้ความคิดเห็นหลายคน แต่รายการส่วนใหญ่จะเสนอภาพที่เป็นกระบวนการ หรือเรื่องราวตามธรรมชาติไม่มีผู้ดำเนินรายการ หรือ Host อีกรูปแบบหนึ่งคือ รูปแบบสารคดีกึ่งพูดคนเดียว (Semi - Documentary) เป็นรายการวิทยุโทรทัศน์ที่มีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยกับผู้ชม และให้เสียงบรรยายตลอดรายการ โดยมีผู้ดำเนินรายการปรากฏตัวตอนต้น ตอนกลางเท่าที่จำเป็น และตอนสรุปรายการ นอกนั้นเป็นภาพแสดงเรื่องราวหรือกระบวนการตามธรรมชาติ อาจมีตัวแทนสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้องเข้ามาแทรก เพื่อส่งเสริมความคิดเห็นได้ ผู้ดำเนินรายการอาจพูดในสตูดิโอหรือพูดในสถานที่ถ่ายทำ เช่น ภาพยนตร์เกี่ยวกับธรรมชาติก็ไปพูดในป่าบริเวณที่มีสัตว์ประเภทนั้นอาศัยอยู่ เป็นต้น

ชนินทร์ ชมะโชติ และดวงพร ทรัพย์ลักษณะ (Chamachot and Suplak 2006, 9 - 11) ได้กล่าวถึงลักษณะของรายการสารคดีว่า รายการสารคดีที่ดีต้องมีองค์ประกอบดังนี้ สารคดีที่น่าสนใจต้องมีเพียงเรื่องเดียว แต่อาจมีหลายประเด็นได้ บทสารคดีควรมีเอกภาพตามจุดมุ่งหมายไม่ปะปะ ภาพและเนื้อหาสัมพันธ์กัน เนื้อหาควรมีความหลากหลายเป็นที่น่าสนใจของสังคม การผลิตรายการโทรทัศน์ต้องมีคุณภาพเท่านั้นถึงยืนหยัดอยู่ สารคดีเช่นกัน ต้องผลิตรายการอย่างมีคุณภาพและครอบคลุม โดย 1) เรื่องที่น่าสนใจต้องมีความนิยม 2) การเขียนบทสารคดีบอกเล่าเรื่องราวและเกร็ดน่าสนใจ 3) เทคนิคการผลิตและการถ่ายทำ 4) การถ่ายภาพ 5) การบันทึกเสียง 6) การลำดับภาพ 7) การลงเสียงบรรยาย และ 8) การทำดนตรีประกอบ

ชญาณุช วีรสาร (Veerasarn 2017) ได้ศึกษาเรื่อง การผลิตภาพยนตร์สารคดีด้วยการเล่าเรื่องด้วยภาพ พบว่าภาพยนตร์สารคดีสั้นเรื่อง HISTREE เป็นการผลิตที่เน้นการเล่าเรื่องด้วยภาพ มีแก่นเรื่องคือ ความผูกพันของชายคนหนึ่งกับต้นไม้ของเขา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและเทคนิคการผลิตภาพยนตร์สารคดีที่เล่าเรื่อง

ด้วยภาพโดยปราศจากเสียงบรรยาย จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการผลิตภาพยนตร์ 3 คนพบว่า ต่างให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าภาพเพียงอย่างเดียว สามารถเล่าเรื่องได้ แต่ควรเป็นภาพที่มีความหมาย ลำดับภาพชัดเจน และมีโครงเรื่องในการถ่ายทำ ส่วนผู้ชมที่ตอบแบบสอบถามหลังจากได้รับชมภาพยนตร์ เรื่องนี้แล้ว พบว่า การไม่มีเสียงบรรยายในเรื่องไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจเนื้อหา เนื่องจากภาพบ่งบอก เรื่องราวทั้งหมดแล้ว

Micheal Renov (Renov 1993, 2 - 3) ได้ให้ข้อคิดเห็นเรื่องคุณลักษณะของงานสารคดี ในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะจินตคติไว้ว่า งานสารคดีนั้นประกอบไปด้วยคุณลักษณะจินตคติในหลายประการ เช่น โครงสร้างของตัวละคร (การจำแนกตัวละครออกเป็นพระเอก หรืออัจฉริยะ) การเล่าเรื่อง (การสร้างความประหลาดใจ หรือข้อถกเถียง) การใช้ดนตรีประกอบเพื่อสร้างแรงกระตุ้นทางอารมณ์ การใช้คุณลักษณะทางการละคร (เช่น จุดวิกฤตของเรื่อง) การใช้มุมกล้องต่าง ๆ เช่น มุมสูง-ต่ำ มุมระยะใกล้-ไกล มุมกว้าง เพื่อใช้ในการสร้างหรือเร้าอารมณ์ รวมไปถึงการตัดต่อภาพเพื่อยืดหรือย่นระยะเวลาให้ได้ภาพตามจังหวะที่ต้องการ

นนทวรรณ ดิษฐรัมย์ (Dittayam 1997) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เทคนิคการสร้างความหมายในรายการ ความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ พบว่า รูปแบบการนำเสนอของรายการดังกล่าวมีอยู่ 4 ประเภท ได้แก่ รูปแบบการบรรยาย รูปแบบการพูดคุยโดยตรง รูปแบบการสัมภาษณ์ และรูปแบบละคร โดยในส่วนของรูปแบบละครนั้นมีทั้งการใช้ละคร ทั้งรายการ การใช้ละครเพื่อเปิดเรื่อง และการใช้ละครเพื่อเป็นตัวเดินเรื่อง งานวิจัยชิ้นนี้ช่วยให้เห็นถึงการใช้รูปแบบละครในสารคดี และใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบในการศึกษา

ธนพร กฤษไมตรี (Kritmaitree 1997) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครในปี 2540 จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลพบว่า आयุมีความสัมพันธ์กับการเลือกชมรายการสารคดีโทรทัศน์ จำแนกตามรูปแบบรายการ มีความสัมพันธ์กับการเลือกชมรายการสารคดีโทรทัศน์จำแนกตามเวลาที่ออกอากาศ และความยาวรายการ ผลการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการเลือกชมรายการสารคดีโทรทัศน์จำแนกตามรูปแบบรายการและเวลาที่ออกอากาศ ส่วนอิทธิพลจากครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีแต่อย่างใด

Arthur Asa Berger (Berger 1990) ได้ทำการสรุปค่านิยมของสารคดีไว้ ดังนี้

1. สารคดีคือเรื่องจริง ซึ่งตรงกันข้ามกับเรื่องแต่งและมีประโยชน์ในกรณีที่เรื่องราวนั้นมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจริง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาสารคดีลูกผสมในยุคหลัง เช่น สารคดีเชิงละคร
2. สารคดีคือการตีความเหตุการณ์จริงอย่างสร้างสรรค์ การตีความ เป็นวัตถุวิสัยและอัตวิสัยของผู้ผลิตสารคดีแต่ละคนด้วย

3. สารคดีคือประวัติศาสตร์อันมีลักษณะเป็นปัจจุบัน เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับวิถีการดำรงชีวิตมนุษย์ ความต้องการของมนุษย์ และวิธีที่มนุษย์จะนำมาเพื่อสิ่งนั้น ซึ่งเป็นนิยามของนักสร้างภาพยนตร์สารคดีชาวฝรั่งเศส Jean Rouch แสดงให้เห็นว่า สารคดีมักจะกล่าวถึงเพียงเป้าหมายหลักของมนุษย์เท่านั้น แต่ไม่ได้กล่าวถึงวิถีการที่มนุษย์จะได้มาอย่างชัดเจน

4. สารคดีเกี่ยวข้องกับทุกวิธีการ การบันทึกความจริงทุกรูปแบบมาจากสหพันธ์นักสร้างภาพยนตร์สารคดีโลก ในปี ค.ศ. 1948 ซึ่งให้ความเห็นว่า ในวิธีการที่จะบันทึกความจริงลงบนแถบเซลลูลอยด์นั้น ต้องมีการตีความความจริง โดยการถ่ายความจริงหรือสร้างความจริงขึ้นด้วยความซื่อสัตย์และยุติธรรม รวมถึงการใช้วิธีดึงดูดใจ ทั้งด้านเหตุผลและอารมณ์ เพื่อจุดมุ่งหมายในการกระตุ้นความต้องการกระหายใคร่รู้ และขยายความรู้และความเข้าใจ ด้วยการนำเสนอปัญหาและการแก้ปัญหาอย่างถูกต้องในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา

5. สารคดีคือรายงานการวิจัยที่ถูกสร้างขึ้นจากการใช้ภาพและเสียง แสดงให้เห็นว่า สารคดีนั้นอยู่บนพื้นฐานของการวิจัย ซึ่งเป็นวิธีเดียวเท่านั้นที่จะนำเสนอสิ่งที่ค้นพบ แต่ข้อแตกต่างของงานสารคดีนั้นก็คือ สารคดีจะอยู่ในรูปแบบของบทบรรยายมากกว่าในรูปแบบของบทความขนาดยาว

สุกัญญา คงเทพ (Kongthep 1997) ได้แบ่งวิธีการดำเนินเรื่องของรายการสารคดีออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. สารคดีเต็มรูปแบบ ดำเนินเรื่องด้วยภาพ เสียง หรือเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติดำรงชีวิตของคนและสัตว์ รายการส่วนใหญ่จะดำเนินเรื่องเสนอภาพเป็นการเล่าเหตุการณ์ โดยไม่มีผู้ดำเนินรายการหรือเป็นช่วงสั้นไม่เกินครึ่งละ 1 นาที

2. สารคดีกึ่งพูดคนเดียว เป็นรายการโทรทัศน์ที่ผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่ดำเนินเรื่องพูดคุยกับผู้ชม และให้เสียงบรรยายตลอดรายการ เป็นตัวแทนสัมภาษณ์ไปสถานที่ถ่ายทำจริง เช่น สารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติ ผู้ดำเนินรายการต้องดำเนินการในป่าเพื่อความสมจริงของเนื้อหา

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัจนภาษาที่ใช้ในภาพยนตร์

เขวอนันท์ เชตฐรัตน์ (Chettharat 1991) ได้กล่าวถึงความหมายของภาพยนตร์ และการใช้วัจนภาษาในภาพยนตร์ไว้ ดังนี้

“ภาพยนตร์ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Motion Picture หรือ Cinema หรือ Cinematograph หรือ CINE ตรงกับภาษาอังกฤษอเมริกันว่า Movie ซึ่งภาพยนตร์เป็นสื่อที่มุ่งเสนอเนื้อหาสาระความรู้ความบันเทิงแก่ผู้ชมจำนวนมากในเวลาเดียวกัน แม้ผู้ชมจะมีข้อจำกัดด้านทักษะการสื่อสารไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ก็สามารถดูได้รู้เรื่อง เมื่อมาผนวกกับเทคนิค ภาพ แสง สี เสียง ผู้ชมไม่จำเป็นต้องสร้างจินตนาการในการรับรู้ด้วยตนเอง จึงเชื่อกันว่าทั้งภาพยนตร์มีอิทธิพลครอบงำจิตใจหรือมีอำนาจชักจูงใจมวลชนอย่างมากและง่ายดาย วัจนภาษาที่ใช้ ได้แก่ ภาพ การเคลื่อนไหว แสง สี ดนตรี เสียงประกอบ และความเงียบ” (Chettharat 1991)

1. แสง (Light)

1.1 ความเข้มของแสง แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) High Key คือการให้แสงที่ให้ความสว่างแก่บุคคล และสิ่งที่อยู่ในฉากสว่างทั้งหมด ทำให้เกิดเงาน้อย รู้สึกถึงความร่าเริง ตื่นเต้น และสนุกสนาน 2) Low Key คือ การให้แสงเฉพาะที่ เน้นบางส่วนของฉากให้มีความสว่าง ส่วนที่เหลือของฉากจะเป็นเงาเข้ม รู้สึกถึงความอ้างว้าง เศร้า และน่ากลัว

1.2 ทิศทางของแสง สามารถทำได้หลายลักษณะ ได้แก่ 1) แสงพื้น (Base Light) เป็นการให้แสงสว่างจากดวงไฟ และโคมไฟหลายดวงในห้อง ส่งเพื่อให้กล้องสามารถทำงานได้ ซึ่งจะสว่างกว่าห้องธรรมดา 2) แสงหลัก (Key Light) เป็นการให้แสงครั้งแรกแก่ฉาก โดยให้แสงตรงเกิดเงาคมชัดที่ด้านหน้าของบุคคลหรือสิ่งที่ถ่ายห่างจากด้านข้างของกล้อง 30 - 40 องศา เน้นให้เห็นรูปร่าง มิติความลึกของบุคคล หรือสิ่งที่ถ่าย 3) แสงเติม (Fill Light) เป็นการให้แสงพรับ เพื่อลบเงา ซึ่งเกิดจากการให้แสงหลัก โดยใช้ดวงไฟหรือโคมไฟวางตำแหน่งด้านข้างกล้องตรงข้ามกับแสงหลัก 4) แสงพื้นหลังหรือแสงฉาก (Background or Set Light) เป็นการให้แสงสว่างที่เน้นฉากหรือพื้นหลัง 5) แสงข้าง (Side Light) เป็นการให้แสงด้านข้างวัตถุที่ถ่าย 90 องศา ทางด้านข้างของบุคคลหรือสิ่งที่ถ่ายเพิ่มเติมแสง เน้นให้เห็นสิ่งที่ถ่ายเด่นชัด โดยเฉพาะร่างกาย (ยกเว้นใบหน้า) 6) แสงเติมด้านข้างและด้านหลัง (Kicker or Side Back Light) เป็นการให้แสงระหว่างด้านข้างและด้านหลังสิ่งที่ถ่าย โดยใช้ดวงไฟเน้นส่วนศีรษะและผมให้เด่นชัด ช่วยสร้างภาพให้หน้าดูหรือหน้าคมยิ่งขึ้น 7) แสงจากกล้อง (Camera Light or Inkydinky Light) เป็นการให้แสงโดยใช้ดวงไฟ ซึ่งมีกำลังสว่าง 75 - 100 วัตต์ ติดบนกล้องเพื่อเติมแสงเมื่อจำเป็น

1.3 คุณลักษณะของแสง เกิดจากดวงไฟหรือโคมไฟ ซึ่งให้แสงแตกต่างกัน คือ ดวงไฟจะให้แสงเข้ม แสงตรงสร้างเงาเข้มแก่บุคคลหรือสิ่งที่ถ่าย ส่วนโคมไฟจะให้ลำแสงอ่อน แพร่กระจาย ทำให้บุคคลหรือสิ่งที่ถ่ายดูนุ่มนวล ไม่กระด้าง

2. สี (Color) เป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนฐานะในการสื่อภาษา และสามารถบอกสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา โดยมีอิทธิพลต่อจิตใจและความรู้สึกของเราด้วย เช่น โทนมืดเทา หรือภาพขาว - ดำ จะกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมให้นึกถึงภาพของความหลัง จริงจังกับเรื่องราวในอดีต ส่งผลให้ชีวิตนั้นดูจริงจัง ลึกลับ และน่าสะพรึงกลัว โดยมากผู้สร้างจึงมักเลือกใช้สีน้ำตาลอ่อน หรือที่เรียกว่าซีเปีย เพื่อกระตุ้นความรู้สึกของผู้ชมให้นึกถึงภาพของความหลัง การเลือกใช้สีจะมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ 1) แดง เป็นสีที่ให้ความรู้สึกอบอุ่น เพิ่มพลัง กระตุ้นลมหายใจ และแรงดันโลหิต มักใช้เป็นสีแห่งเลือด อันตราย ไฟ ความเร่าร้อน ความหยาบคาย ความตื่นเต้น และความแข็งแกร่ง 2) เหลือง เป็นสีสว่าง เปล่งปลั่งแทนแสงอาทิตย์ในทิศตะวันออก มักใช้โน้มน้าวใจให้ผู้ชมมีความสุขและผจญภัย หรือเป็นสีแทนความฉลาดกลัว 3) น้ำเงิน เป็นสีบอกเวลากลางคืน ปลอดภัย ลดความเครียด ซึ่งเป็นสีแห่งความจงรักภักดี เป็นสีที่แทนความรู้สึกนึกคิดได้ดีที่สุด 4) เขียว เป็นสีเขียว แทนใบไม้ผลิ ป่า ความคงทนต่อการเปลี่ยนแปลง แต่ในทางเดียวกันก็เป็นสีแห่งความริษยา อมโรคร ไม่แข็งแรง และขาดประสบการณ์ 5) ม่วง เป็นสีผสมระหว่างสีแดงซึ่งเป็นสีร้อนและสีน้ำเงินซึ่งเป็นสีเย็น จึงบ่งบอกถึงความมีเสน่ห์อย่างลึกลับ 6) ดำ เป็นสีแห่งความตาย ความโศกเศร้า ความหมอดหวัง และการกระทำที่ซ่อนเงื่อน 7) ขาว เป็นสีแทนความบอบบาง บริสุทธิ์ เยือกเย็น สงบ สะอาด และสง่างาม

3. เสียง (Sound)

3.1 ดนตรี (Music) ถือว่าเป็นอวัจนภาษาที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการของผู้ฟังทั้งภาพยนตร์ ซึ่งสามารถสื่อทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน จึงใช้ดนตรีเพิ่มความหมายแก่ภาพและเสียงพูดหรืออวัจนภาษาอื่น ๆ ได้แก่ 1) ใช้ดนตรีให้สอดคล้องกับเนื้อหาหลักของเรื่องหรือรายการ 2) ใช้ดนตรีให้ความรู้สึกเกี่ยวกับสถานการณ์ของเรื่อง 3) ใช้ดนตรีสร้างหรือเสริมจังหวะและเคลื่อนไหวของภาพ 4) ใช้ดนตรีบ่งบอกคุณลักษณะของผู้แสดงแต่ละคน 5) ใช้ดนตรีทำนายให้ผู้ชมทราบล่วงหน้าว่าอะไรกำลังจะเกิดขึ้น 6) ใช้ดนตรีส่งเสริมศิลปะการแสดง 7) ใช้ดนตรีสร้างอารมณ์ ตริงอารมณ์ และเปลี่ยนอารมณ์ของผู้ชมขณะชม

3.2 เสียงประกอบ (Sound Effect) เป็นเสียงที่ไม่ใช่ถ้อยคำนำเอามาประกอบภาพ เพื่อเพิ่มเติมรายละเอียดและความสมจริงสมจังของเรื่องราวแก่ผู้ชม ทำให้ผู้ชมคล้อยตามและเชื่อถือภาพที่ได้เห็น ดังนั้น การใช้เสียงประกอบเพื่อสร้างความสมจริงจึงมีหลายลักษณะ ได้แก่ 1) ใช้ระบุหรือเสริมความสมจริงของฉากหรือสถานที่ 2) ใช้ดำเนินเรื่องราวเหตุการณ์ตามท้องเรื่อง 3) ใช้บอกเวลา 4) ใช้เสริมอารมณ์ตามบท เป็นการใช้นเสียงกระตุ้นอารมณ์ผู้ชมให้คล้อยตามภาพที่เห็น และ 5) ใช้ประกอบฉาก ในกรณีที่ไม่ประสงค์ใช้เสียงประกอบ เน้นความสมจริงของฉากหรือสถานที่ดำเนินเรื่อง บอกเวลา หรือเสริมอารมณ์ตามบท

3.3 ความเงียบ (Silence) การนำความเงียบมาใช้ ส่วนมากใช้เฉพาะเมื่อต้องการสะกดอารมณ์ หรือปลุกเร้าใจผู้ชมให้จดจ่ออยู่กับภาพที่ปรากฏบนจอ และมักใช้เฉพาะกับภาพที่ให้อารมณ์ตึงเครียด น่าประหลาดพิสดาร และตกอยู่ในภยันตราย ความเงียบจะช่วยสะกดอารมณ์ผู้ชมให้หยุดอยู่ชั่วขณะ (Surasit 1998)

6. วิธีการวิจัย

6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1.1 การศึกษาข้อมูลในเรื่องป่าเขาضبแกงไก่ ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแล้ว ผู้ศึกษาทำการค้นคว้าจากงานวิจัยเอกสารทางวิชาการ สิ่งพิมพ์ ข้อมูลจากแผ่นพับ ใบปลิว หนังสือแนะนำท่องเที่ยว นิตยสาร วารสาร และสื่อภาพเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น วิดีโอ ซีดีรอม โฆษณาการท่องเที่ยวทางทีวี และเทปบันทึกรายการโทรทัศน์

6.1.2 การศึกษาข้อมูลในเรื่องการรับรู้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและจัดเก็บในรูปแบบเอกสารรายงานวิจัย

6.1.3 การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน กลุ่มเป้าหมายที่มาท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรีและป่าเขาضبแกงไก่ที่มีอายุระหว่าง 15 - 70 ปี จำนวน 100 คน

6.1.4 การศึกษาข้อมูลในเรื่องการสร้างภาพยนตร์เชิงสารคดีใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ จัดเก็บในรูปแบบสิ่งพิมพ์และจัดเก็บในรูปแบบเว็บไซต์

ภาพที่ 1 ภาพการเก็บข้อมูลด้านนิเวศวิทยา
ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าเขาซับแก่งไก่อื่อนำเสนอ
(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 19/01/2013)

6.2 การสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดี

6.2.1 ศึกษาหลักการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพยนตร์เชิงสารคดี ภาพยนตร์ประเภทต่าง ๆ ทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างภาพยนตร์เพื่อใช้เป็นหลักการพื้นฐานการสื่อสารสากล เป็นการใช้หลักการต่าง ๆ สร้างสรรค์ผลงานให้ตรงกับเนื้อหา กับสิ่งที่ต้องการถ่ายทอด

6.2.2 เขียนโครงเรื่องภาพยนตร์ โดยกำหนดสื่อภาพยนตร์ ความยาว 3 นาที จำนวน 10 ตอน

6.2.3 เขียนภาพร่างโครงเรื่อง (Story board) กำหนดฉาก มุมกล้อง แสง เสียง บทสนทนา

6.2.4 สร้างฉาก แสง การแสดง ในกระบวนการถ่ายทำภาพยนตร์เชิงสารคดี

6.2.5 นำภาพที่ได้ทำตกแต่งเรียบเรียง ตัดต่อ และใส่เสียงประกอบเป็นภาษาไทย และ subtitle เป็นภาษาอังกฤษ โดยผลิตด้วยโปรแกรม Adobe Photoshop, Adobe illustrator, Adobe Premiere Pro, Adobe Audition, Adobe after Effects, DVD Encoder, Macromedia Flash และ Stop Motion Pro 4.0

6.2.6 จัดเก็บภาพยนตร์ในรูปแบบ DVD ระบบ HD โดยผลิตด้วยโปรแกรม Nero Express

ภาพที่ 2 การถ่ายทำภาพยนตร์เชิงสารคดี ในพื้นที่ป่าเขาซับแกงไก่อ
(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 19/01/2013)

6.3 ขั้นตอนการประเมิน

เก็บข้อมูลจากการประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดีที่สร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้แบบประเมินที่มีประเด็นการประเมิน 5 ด้าน ประกอบด้วย เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง รูปแบบการนำเสนอ ภาพ ภาษา และเสียงประกอบ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เกณฑ์ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เกณฑ์ระดับมาก
3	หมายถึง	เกณฑ์ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เกณฑ์ระดับน้อย
1	หมายถึง	เกณฑ์ระดับน้อยที่สุด

แสดงผลการประเมินเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และอัตราส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ดังนี้
กลุ่มที่ 1 ประเมินโดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี และเขตป่าเขาซับแกงไก่อที่มีอายุระหว่าง 15 - 70 ปี

กลุ่มที่ 2 ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินผลความพึงพอใจ แบ่งเป็นด้านเนื้อหา และด้านเทคนิคการสร้างผลงาน

7. ผลการวิจัย

การสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้ จิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยการนำเสนอเรื่องราวที่มีความคิดสร้างสรรค์จรรโลงใจต่อผู้ชม สามารถจดจำเรื่องราวได้ง่าย นำเสนอเรื่องราวเพื่อเยาวชนอยู่ในวัยที่เหมาะสม และง่ายต่อการปลูกฝังให้รับรู้และเข้าใจ อนุรักษ์ปกป้องผืนป่าในเขตป่าเขาซับแกงไก่อได้เป็นอย่างดี ซึ่งแนวคิดการถ่ายทอดเหล่านี้ยังสอดคล้องกับการรับรู้ประสาทสัมผัสทางตา มีความสัมพันธ์อย่างมากต่อการกระตุ้นเร้าการเรียนรู้ โดยผ่านประสบการณ์มุมมอง ความต้องการของผู้สร้างที่จะนำเสนอเนื้อหาสู่กลุ่มเป้าหมาย การเล่าเรื่องโดยผ่านเรื่องราว ที่อาศัยงานกราฟิกที่มีอิทธิพลสามารถดึงดูดความสนใจของเยาวชนสื่อมัลติมีเดียมีจำนวน 10 ตอน และความยาวภาพยนตร์ใช้เวลา 3 นาทีจบภายในตอน แต่ละตอนมีชื่อดังนี้

ตอนที่ 1 UNSEEN ..โรงละครใต้พิภพ แห่งขุนเขาป่าซับแกงไก่อ

มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องโพรงถ้ำธรรมชาติในพื้นที่เกิดมานับพัน ๆ ปี โดยมีหินงอกหินย้อยรูปร่างประหลาดคล้ายกับผ้า幔ที่มีความพลิ้วไหวเป็นชั้น ๆ หินหัวช้าง หินทรงเจดีย์ หินรูปฉลามอ้าปาก หินดาหินยาย หินรูปพระปรมาภิไธย และหินรูปพระพุทธรูปปางสมาธิ ที่มีความเป็นประกายคล้ายกับเพชร ซึ่งห้ามไปสัมผัสเด็ดขาด เพราะจะทำให้ “หินเป็น” เป็น “หินตาย” เพราะหินจะงอกหรือจะย้อยมาจากกลายเป็นแท่งหินปูนสูงหลายสิบเมตรจะต้องใช้เวลานับล้านปี ซึ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการอนุรักษ์ธรรมชาติให้คงอยู่

ภาพที่ 3 ภาพหินงอก หินย้อย ภายในขุนเขาป่าซับแกงไก่อ

(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 25/01/2013)

ตอนที่ 2 นกบนเส้นทางศึกษารธรรมชาติ...ป่าเขาซั๊บแกงไก่อ

มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องนกประจำถิ่นและย้ายถิ่น ซึ่งเป็นนกหายากในพื้นที่ประเทศไทย เช่น นกจู้เต้นเขาหินปูน นกแขงแขวหางบัวง นกปรอดเหลืองหัวจุก นกปรอดสีน้ำตาล นกปรอดหน้าขาว นกจับแมลงคอน้ำตาลแดง นกโพระดก นกกางเขนดง และนกชนิดอื่น ๆ รวมกันกว่า 100 ชนิด ซึ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการรักษาความสมดุลในระบบนิเวศบนผืนป่าอนุรักษ์ธรรมชาติให้คงอยู่ และความเกื้อกูลต่อกันระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ

ภาพที่ 4 ภาพกิจกรรมดูนก เขาป่าซั๊บแกงไก่อ

(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 02/03/2013)

ตอนที่ 3 สมุนไพร...ตัวยาแห่งการรักษา ภูมิปัญญาแห่งป่าเขาซั๊บแกงไก่อ

มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องสมุนไพรที่พบในเขตป่าเขาซั๊บแกงไก่อที่มีสมุนไพรอยู่เป็นจำนวนมาก และมีความหลากหลาย เช่น ทองพันชั่ง ขันทองพยับบาท ยอป่า โทงเทง ขมิ้นชัน พริกไทย กระเจี๊ยบ กระวาน เร่ว และมะขามเปี้ยก ซึ่งสมุนไพรเหล่านี้ ตลาดต่างประเทศยังต้องการอีกเป็นจำนวนมาก เพราะสมุนไพรเหล่านี้ให้คุณประโยชน์ทางยา อาหาร เครื่องสำอาง และยังส่งเสริมพืชเศรษฐกิจ ซึ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการอนุรักษ์ยาสมุนไพรไทยให้คงอยู่

ภาพที่ 5 ภาพการออกพื้นที่ในการสำรวจพืชสมุนไพร

(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 11/03/2013)

ตอนที่ 4 งานวิจัยกับการสร้างองค์ความรู้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าเขาซั๊บแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการปลูกพืชที่มีความสำคัญกับการดำรงอยู่ของระบบนิเวศในผืนป่าเขาซั๊บแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ซึ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการร่วมมือกันระหว่างผู้นำและชุมชนในพื้นที่ในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ ต้นน้ำลำธารธรรมชาติ ไม่ให้ถูกทำลาย รวมถึงแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าจำนวนมาก อาทิ เลียงผา หมิวาย หมิวขอ ค่าง เม่น หมูป่า ลิง กระรอก ชะมด กระต่ายป่า ไก่ป่า ผีเสื้อ และนก อีกจำนวนกว่า 150 ชนิด

ภาพที่ 6 ภาพการออกพื้นที่ในการสำรวจป่าเขาซั๊บแกงไก่อำเภอลำสนธิ ในการทำวิจัย
(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 29/01/2013)

ตอนที่ 5 ป่าซั๊บแกงไก่อำเภอ..คุณค่าแห่งผืนป่า จิตสำนึกของชุมชน แห่งการอนุรักษ์

มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการเห็นคุณค่าของผืนป่าเขาซั๊บแกงไก่อำเภอ ซึ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติของคนชุมชน โดยนำหลักธรรมมาใช้พัฒนาคนและชุมชน สามารถฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ และป่ากลับคืนมาได้โดยเร็ว ด้วยการจัดวางองค์ประกอบของสรรพสิ่งในธรรมชาติเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศให้กลับคืนมา

ภาพที่ 7 ภาพพื้นที่ในการสำรวจป่าเขาซั๊บแกงไก่อำเภอ ในการทำวิจัย
(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 23/09/2013)

ตอนที่ 6 เส้นทางศึกษารัชมชาติ..ป่าเขาซั๊บแกงไก่อ่ แหล่งเรียนรู้ออกห้องเรียนที่น่าจดจำ

มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องผืนป่าเขาซั๊บแกงไก่อ่ ที่จัดเป็นห้องสมุดทางธรรมชาติที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังฟื้นตัวอย่างสมบูรณ์ เพราะเส้นทางเดินป่าจะเห็นได้ถึงป่าเบญจพรรณนานาชนิดและการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า โดยมีสมุนไพรรากหลายชนิดล้อมรอบผืนป่าอยู่ ทั้งนี้ยังมีผาหินซ้อนจุดชมวิวที่เกิดจากการกัดกร่อนธรรมชาติ ซึ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ เพราะธรรมชาติมีอะไรให้ศึกษาเรียนรู้อีกมากมาย

ภาพที่ 8 ภาพการสำรวจป่าเขาซั๊บแกงไก่อ่

(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 16/10/2013)

ตอนที่ 7 สมุนไพรรักกินได้...ภูมิปัญญาภูมิรื้อวของชุมชนป่าเขาซั๊บแกงไก่อ่

มีเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรรักษาโรคมะเร็งในพื้นป่าเขาซั๊บแกงไก่อ่รักษาโรคมะเร็ง ซึ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการใช้สมุนไพรรักษาและป้องกันโรคมะเร็ง เพื่อให้พืชสมุนไพรรักษาโรคมะเร็งยังคงความสำคัญในวิถีไทยต่อไป

ตอนที่ 9 ภาพสมุนไพรรักกินได้ ป่าเขาซั๊บแกงไก่อ่

(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 14/03/2013)

ตอนที่ 8 พระอาจารย์ปริยญา แห่งวัดป่าชุมชน สู่แนวคิดนวัตกรรมและภูมิปัญญา ในการฟื้นฟูระบบนิเวศ ลุ่มน้ำ

มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องแนวคิดในการฟื้นฟูระบบนิเวศลุ่มน้ำ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการฟื้นฟู
ป่าต้นน้ำลำธาร เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศทางธรรมชาติให้กลับคืนมาของพระอาจารย์ปริยญา สุปริยโยธ ซึ่งเน้น
ให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการฟื้นฟูระบบนิเวศลุ่มน้ำ

ภาพที่ 10 การพัฒนาและการฟื้นฟูป่า เขาซำแกงไก่อ
(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 25/07/2013)

ตอนที่ 9 วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องของการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับบุคคลภายนอกพื้นที่ป่าเขาซำแกงไก่อจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น
ของตัวเอง โดยยกรูปแบบการจัดการป่าชุมชนของชุมชนต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จมาถอดบทเรียน ซึ่งจะเห็น
ถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดตามภูมิหลังทางวัฒนธรรมว่ารูปแบบในการจัดการ ประสบปัญหาและอุปสรรคอย่างไร
ซึ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการพัฒนาอาชีพและสร้างวิสาหกิจชุมชน เพื่อคนในชุมชน โดยคนในชุมชน
ใช้ทรัพยากรในชุมชนและผลประโยชน์เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

ภาพที่ 11 ภาพชุมชนที่เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชน ป่าเขาซำแกงไก่อ
(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 28/05/2013)

ตอนที่ 10 เยาวชนรักษ์ป่า พลังสร้างสรรค์ บนเส้นทางแห่งการพัฒนาพื้นที่ป่าอย่างยั่งยืน

มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการปลูกฝังให้เยาวชนเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยเริ่มต้นอย่างมีประสิทธิภาพและกำลังก้าวไปด้วยแรงผลักดันจากความคิดที่ว่า “เยาวชนรู้จักรักธรรมชาติ รักท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ตระหนักถึงการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และเล็งเห็นการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม” ซึ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของการร่วมปลูกฝังทัศนคติให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าในการดูแลรักษา หวงแหนในธรรมชาติ และร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อวันข้างหน้าจะได้มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีให้คงอยู่ตลอดไป เพื่อให้ผืนป่าเขาซับแกงไก่อคงอยู่อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 12 ภาพเยาวชนรักษ์ป่า การสำรวจป่าเขาซับแกงไก่อ
(© Arunee Charoensup and Cheewaporn Kotcharit 10/10/2013)

ผลการประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดี

การประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้ จิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ที่ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ขึ้น จำนวน 10 ตอน ประเมินจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และกลุ่มเป้าหมายที่มาท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรีและเขตป่าเขาซับแกงไก่อำเภอ จำนวน 100 คน โดยประเมินคุณภาพของภาพยนตร์ในองค์ประกอบต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง รูปแบบการนำเสนอภาพ ภาษา และเสียงประกอบ ได้ผลการประเมินนำเสนอ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดีจากผู้เชี่ยวชาญ

อันดับ ที่	ชื่อตอน	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
		5	4	3	2	1			
1	ตอนที่ 5 ป่าซับแกงไก่อำเภอ คุณค่าแห่งผืนป่า จิตสำนึกของชุมชนแห่งการอนุรักษ์	13%	60%	24%	3%	0%	4.46	0.50	มาก
2	ตอนที่ 1 UNSEEN โรงละครใต้พิภพ แห่งขุนเขาป่าซับแกงไก่อำเภอ	13%	59%	25%	3%	0%	4.40	0.49	มาก
3	ตอนที่ 6 เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าเขาซับแกงไก่อำเภอ เรียนแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียนที่น่าจดจำ	13%	59%	24%	4%	0%	4.38	0.49	มาก
4	ตอนที่ 3 สมุนไพร ด้วยาแห่งการรักษา ภูมิปัญญาแห่งป่าเขาซับแกงไก่อำเภอ	13%	58%	25%	4%	0%	4.33	0.52	มาก
5	ตอนที่ 2 นกบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ป่าเขาซับแกงไก่อำเภอ	13%	57%	25%	5%	0%	4.28	0.52	มาก
6	ตอนที่ 7 สมุนไพรกินได้ ภูมิปัญญาภูมิรู้ของชุมชนป่าเขาซับแกงไก่อำเภอ	13%	57%	25%	5%	0%	4.27	0.49	มาก
7	ตอนที่ 8 พระอาจารย์ปริญา แห่งวัดป่าชุมชน สู่แนวคิดนวัตกรรมและภูมิปัญญาในการฟื้นฟูระบบนิเวศลุ่มน้ำ	14%	56%	25%	5%	0%	4.22	0.51	มาก
8	ตอนที่ 9 วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	14%	56%	24%	6%	0%	4.20	0.45	มาก

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดีจากผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

อันดับ ที่	ชื่อตอน	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
		5	4	3	2	1			
9	ตอนที่ 4 งานวิจัยกับการสร้างองค์ความรู้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี	15%	54%	26%	5%	0%	4.17	0.48	มาก
10	ตอนที่ 10 เยาวชนรักษ์ป่าพลังสร้างสรรค์ บนเส้นทางแห่งการพัฒนาพื้นที่ป่าอย่างยั่งยืน	16%	52%	27%	5%	0%	4.12	0.52	มาก

จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าการสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 10 ตอน ตอนที่ 5 ป่าซับแกงไก่อำเภอ...คุณค่าแห่งผืนป่าจิตสำนึกของชุมชนแห่งการอนุรักษ์ ($\bar{X} = 4.46$) ตอนที่ 1 UNSEEN ..โรงละครใต้พิภพแห่งขุนเขาป่าซับแกงไก่อำเภอ... ($\bar{X} = 4.40$) และตอนที่ 6 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ..ป่าเขาซับแกงไก่อำเภอ...แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่น่าจดจำ ($\bar{X} = 4.38$) ส่วนตอนที่ 10 “เยาวชนรักษ์ป่า พลังสร้างสรรค์ บนเส้นทางแห่งการพัฒนาพื้นที่ป่าอย่างยั่งยืน” ($\bar{X} = 4.12$)

ผลการประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดี โดยนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

การประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดีเพื่อสร้างองค์ความรู้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยกลุ่มเป้าหมายที่นักท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรีและป่าเขาซับแกงไก่อำเภอ จำนวน 100 คน นำเสนอผลการประเมินภาพยนตร์แต่ละตอน และสรุปภาพรวมดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดีจากนักท่องเที่ยว

อันดับ ที่	ชื่อตอน	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
		5	4	3	2	1			
1	ตอนที่ 5 ป่าซับแกงไก่อำเภอ...คุณค่าแห่งผืนป่า จิตสำนึกของชุมชนแห่งการอนุรักษ์	13%	59%	25%	3%	0%	4.40	0.69	มาก
2	ตอนที่ 1 UNSEEN โรงละครใต้พิภพ แห่งขุนเขาป่าซับแกงไก่อำเภอ...	13%	59%	24%	4%	0%	4.37	0.70	มาก

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดีจากนักท่องเที่ยว (ต่อ)

อันดับ ที่	ชื่อตอน	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
		5	4	3	2	1			
3	ตอนที่ 6 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ป่าเขาซับแกงไก่อ แหล่งเรียนรู้นอก ห้องเรียนที่น่าจดจำ	13%	58%	25%	4%	0%	4.34	0.71	มาก
4	ตอนที่ 3 สมุนไพร ด้วยาแห่ง การรักษา ภูมิปัญญาแห่ง ป่าเขาซับแกงไก่อ	13%	58%	24%	5%	0%	4.32	0.70	มาก
5	ตอนที่ 2 นกบนเส้นทางศึกษา ธรรมชาติ ป่าเขาซับแกงไก่อ	13%	58%	23%	6%	0%	4.30	0.70	มาก
6	ตอนที่ 7 สมุนไพรกินได้ ภูมิปัญญา ริมรั้วของชุมชน ป่าเขาซับแกงไก่อ	13%	57%	25%	5%	0%	4.29	0.71	มาก
7	ตอนที่ 8 พระอาจารย์ปรีญา แห่งวัดป่าชุมชน สู่แนวคิด นวัตกรรมและภูมิปัญญา ในการฟื้นฟูระบบนิเวศลุ่มน้ำ	13%	57%	25%	5%	0%	4.27	0.69	มาก
8	ตอนที่ 9 วิสาหกิจชุมชนกับ การพัฒนาอย่างยั่งยืน	13%	57%	24%	6%	0%	4.25	0.71	มาก
9	ตอนที่ 4 งานวิจัยกับการสร้างองค์ ความรู้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี	14%	56%	24%	6%	0%	4.23	0.71	มาก
10	ตอนที่ 10 เยาวชนรักษ์ป่า พลังสร้างสรรค์ บนเส้นทาง แห่งการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน	14%	56%	23%	7%	0%	4.22	0.71	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินภาพยนตร์เชิงสารคดีเพื่อสร้างองค์ความรู้ จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร
ป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยนักท่องเที่ยวมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้ง 10 ตอน
ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์เชิงสารคดีที่สร้างขึ้นทุกตอนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
3 อันดับแรก คือ ตอนที่ 5 ป่าซับแกงไก่อ..คุณค่าแห่งผืนป่า จิตสำนึกของชุมชนแห่งการอนุรักษ์ ($\bar{X} = 4.40$)
ตอนที่ 1 UNSEEN ..โรงละครใต้พิภพแห่งขุนเขาป่าซับแกงไก่อ ($\bar{X} = 4.37$) และตอนที่ 6 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ..

ป่าเขาซับแกงไก่อ แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่น่าจดจำ ($\bar{x} = 4.34$) ส่วนตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ตอนที่ 10 “เยาวชนรักษ์ป่า พลังสร้างสรรค์ บนเส้นทางแห่งการพัฒนาพื้นที่ป่าอย่างยั่งยืน” ($\bar{x} = 4.22$) สอดคล้องกับผลการประเมินการสร้างสรรคภาพยนตร์เชิงสารคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้ จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 10 ตอนเช่นกัน ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเช่นเดียวกับผลการประเมินโดยนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เผยแพร่ภาพยนตร์เชิงสารคดีที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นทั้งหมด 10 ตอน ผ่านทาง Social Media ดังนี้

ตอนที่ 1 UNSEEN โรงละครใต้พิภพ แห่งขุนเขาป่าซับแกงไก่อ

<https://www.youtube.com/watch?v=AUKM4ZXfOwO&list=PLxOyJ0L-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LE-hj&index=2>

ตอนที่ 2 นกบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ป่าเขาซับแกงไก่อ

<https://www.youtube.com/watch?v=Q5yLOftaUFY&list=PLxOyJ0L-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LE-hj&index=5>

ตอนที่ 3 สมุนไพร ติวยาแห่งการรักษา ภูมิปัญญาแห่งป่าเขาซับแกงไก่อ

<https://www.youtube.com/watch?v=aMmGKiOG41k&list=PLxOyJ0L-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LE-hj&index=4>

ตอนที่ 4 งานวิจัยกับการสร้างองค์ความรู้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

<https://www.youtube.com/watch?v=xvpnOU7VlwM&list=PLxOyJ0L-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LE-hj&index=8>

ตอนที่ 5 ป่าซับแกงไก่อคุณค่าแห่งผืนป่า จิตสำนึกของชุมชนแห่งการอนุรักษ์

<https://www.youtube.com/watch?v=pw2WuBmPAJs&list=PLxOyJ0L-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LE-hj&index=2&t=34s>

ตอนที่ 6 เส้นทางศึกษารวมชาติ ป่าเขาซั๊บแกงไก่อ แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่น่าจดจำ

<https://www.youtube.com/watch?v=aXf07cwuORM&list=PLxOyJ0l-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LEh-j&index=3>

ตอนที่ 7 สมุนไพรกินได้ ภูมิปัญญาภูมิรื้อของชุมชนป่าเขาซั๊บแกงไก่อ

<https://www.youtube.com/watch?v=t1vYliRDgvg&list=PLxOyJ0l-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LEh-j&index=7>

ตอนที่ 8 พระอาจารย์ปริญญา แห่งวัดป่าชุมชน สู่แนวคิดนวัตกรรมและภูมิปัญญา ในการฟื้นฟูระบบนิเวศ
ลุ่มน้ำ

<https://www.youtube.com/watch?v=Z40hr7kYBvc&list=PLxOyJ0l-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LEh-j&index=6>

ตอนที่ 9 วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

https://www.youtube.com/watch?v=uiHVT_BAC-0&list=PLxOyJ0l-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LEh-j&index=9

ตอนที่ 10 เยาวชนรักษ์ป่า พลังสร้างสรรค์ บนเส้นทางแห่งการพัฒนาพื้นที่ป่าอย่างยั่งยืน

<https://www.youtube.com/watch?v=AavrshGoAz8&list=PLxOyJ0l-Vs3bA73CthuiLX8ftsaN-LEh-j&index=10&pbjreload=101>

8. อภิปรายผลการวิจัย

การสร้างสรรคภาพยนตร์เชิงสารคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้ จิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าเขาซั๊บแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ได้สร้างแยกเรื่องตามประเด็น เนื้อหา มีทั้งหมด 10 ตอน แต่ละตอนมีความยาวของภาพยนตร์ 3 นาที มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับแนะนำให้ผู้รู้จักพื้นที่ลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ พรรณไม้ สมุนไพร และพืชผักกิน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม แพทย์พื้นบ้านกับสมุนไพรแห่งชุมชนเขา ซั๊ให้เห็นความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ ในป่าเขาซั๊บแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ภาษาที่ใช้บรรยายในภาพยนตร์เป็นภาษาไทย การสร้างภาพยนตร์สารคดีในครั้งนี้อยู่ในระดับเกณฑ์ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชญาบุช วีรสาร (Veerasarn 2017, 19 - 30) และฉวีวรรณ เก่งแก้ว (Kengkua 1997) ที่แสดงถึงระดับการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้นภายหลังจากการรับชมหรือเรียนรู้จากสื่อภาพยนตร์ นอกจากนี้ภาพยนตร์องค์ความรู้ดังกล่าวสามารถ

ดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมายและสร้างความเข้าใจ ในการศึกษาความหลากหลายทางธรรมชาติ องค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่น รวมทั้งสร้างความรัก ห่วงแหน และความร่วมมือระหว่างชุมชนเพื่อรักษา ผืนป่าเขาซับแกงไก่อแห่งนี้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป

9. สรุปผลการวิจัย

ในสร้างภาพยนตร์เชิงสารคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้จิตสำนึก ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี สร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ในขั้นตอนการศึกษาเริ่มจากการรวบรวมเอกสารและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนของการสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดี เพื่อสร้างองค์ความรู้ จิตสำนึก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าเขาซับแกงไก่อ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เพื่อสร้างความเข้าใจ รัก และห่วงแหนป่าเขาซับแกงไก่อแก่เยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นจึงดำเนินการเก็บรวบรวม องค์ความรู้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องเพื่อเขียนโครงเรื่องที่มีเนื้อหาครอบคลุมจุดประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ นำมาเขียน บทภาพยนตร์โดยนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างลึกซึ้ง ตามความเป็นจริงของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถมีหลักฐานอ้างอิง ได้ เนื้อหาสาระเหล่านั้น นำเสนอด้วยภาพของเหตุการณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ๆ ประกอบกับข้อเท็จจริงในการ บรรยายในส่วนของเสียงนั้น เป็นการนำเสนอเรื่องราวเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีการนำเสนอในรูปแบบเดียว หรือหลายรูปแบบผสมผสานกันไป เป็นการเสนอเรื่องราวที่มีเอกภาพและความหลากหลาย โดยภาพยนตร์เชิงสารคดีที่เน้นในการให้ความรู้ ในสัดส่วนของความบันเทิงจะออกมาในรูปแบบของศิลปะ การนำเสนอองค์ ประกอบ การถ่ายทำ การตัดต่อ และการให้เพลงและเสียงประกอบ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นความบันเทิงที่มีคุณภาพ ผู้ชมชมแล้วติดตา ตื่นใจ เพลิดเพลิน น่าติดตามภาพ แต่ละภาพ (Shot) แต่ละฉาก (Scene) ดูแล้วราบรื่นและ ใช้เทคนิคภาพยนตร์เข้ามาแทรกในสื่อมัลติมีเดีย เข้ามาแทรกในรายการ รวมทั้งรวบรวมเอาข้อมูลหรือเหตุการณ์ ต่าง ๆ มาเสนอต่อผู้ชม เป็นการให้ความรู้ นำเสนอเรื่องราวของเหตุการณ์อย่างเจาะลึกอย่างมีศิลปะ จากนั้น ทำการบันทึกในรูปแบบ DVD ซึ่งการดำเนินการสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดี ลุล่วงด้วยดี ตามที่ได้กำหนดใน แผนงานการศึกษาครั้งนี้ และสามารถนำภาพยนตร์เชิงสารคดีที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ดำเนินขั้นตอนการ ประเมินผลความพึงพอใจ โดยมีผลการประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มเยาวชน และผู้เชี่ยวชาญอยู่ในเกณฑ์ ที่ดีมาก ซึ่งจากการประเมินผู้ศึกษาได้สังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายในขณะที่รับชมผลงาน ทำให้ทราบว่า ภาพยนตร์เชิงสารคดีในครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความเข้าใจใน การศึกษาความหลากหลายทางธรรมชาติองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่น รวมทั้งสร้างความรักและห่วงแหน ในพื้นที่ป่าเขาซับแกงไก่อแห่งนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับกลุ่มเยาวชนและนักท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่าแห่งนี้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป

10. ข้อเสนอแนะ

ควรที่จะมีการสร้างสรรค์ภาพยนตร์เชิงสารคดี องค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าหรือเขตรักษา พันธุ์สัตว์ให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างผลงาน 2D หรือ 3D เพราะเป็นการสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง ทางทรัพยากรธรรมชาติ ที่นำเสนอด้วยภาพ วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างสรรค์ ในรูปแบบของสื่อสารคดี เพื่อให้ เยาวชนเข้าใจเรื่องราวทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าของตน เพื่ออนุรักษ์พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

References

Berger Asa, A. *Scripts: Writing for Radio and Television*. USA: SAGE Publications, 1990.

Boonsiripan, M. *Kānkhīan Sākdī Samrap Sū Singphim*. [Writing a documentary for print media]. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 1985.

Chamachot, C. and Suplak, D. *Ēkkasān Kānsōn Chutwichā Kānphalit Rāikānthōrathat Khansūng*. [Documentary program production in advanced program production]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University, 2006.

Chettharat, Y. *Prawatsāt Phāpyon*. [Movie history]. Bangkok: Rung Saeng Publication, 1991.

Dittayam, N. “Kānwikhṛ Thēknik Kānsāngkhwāmmāl Nai Rālkān Khwāmṛū Khanātsan Thāng Thōrathat. [Analysis of techniques for creating meaning in short television programs].” Master’s thesis, Chulalongkorn University, 1997.

Kengkua, C. “Phonkānrīanrū Khōng Nakrīan Chanmatthayomsuksā Pīthī Nung Čhangwat trang Čhāk Rāikān Thēpthōrathat Rūpbāpsākdī Dōichai Phūmpanyāthōngthin prakōp Rūang Thōngthinkhōng. [Learning achievement of the 1st Mathayomsuksa students in Trang Province from a documentary film using local wisdom entitled local].” Master’s Thesis, Kasetsart University, 1997.

Kongthep, S. “Kānsuksā Rūpbāp Kānnamsanō Rālkānsākdī Thāngthōrathat Bāptemrūp Kapbāpkungsākdī Kungphūtkhondīao Thīmīphontō Kānnampaichai Khōng Nakrīan Chanmatthayomsuksā Tōnplāi. [A study of presentation format of documentary program television full pattern and semi-documentary which effect to the application of high school students].” Master’s Thesis, Kasetsart University, 1997.

Kritmaitree, T. ““Ongprakōp Thī Mī Phon Tō Kānlūrak Rap Chom Rālkān Thōrathat Praphēt Sārahādī Khōng Nakrīan Matthayommasuksā Nai Krung Thēp Mahā Nakhōn. [Elements influence on choosing to watch documentary television programs of the secondary school students in Bangkok].” Master’s Thesis, Kasetsart University, 1997.

Phakdirat, W. *Kān čhat Rālkān Witthayu Thōrathat ‘Ēkkasān Kānsōn Chutwicha Nūai Thī 5 - 10 Nonthaburī*. [Radio and television broadcasting, Teaching documents for subject units 5 – 10]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University, 1990.

Renov, M. *Theorizing Documentary*. New York; London: Routledge, 1993.

Surasit, P. *Kānkhān Sāngsan Chāng Wānsānsāt*. [Creative writing in journalism]. Bangkok: Saeng Dao Publishing House, 1998.

Veerasarn, C. “Kānphalit Phāpphayon Sārakhadī Dūai Kān ‘Ong Dūai Phāp. [Documentary Film Production by Visual Storytelling].” *Silpakorn University Journal* 37, no. 2 (2017): 19 – 30.